

BON BINI

FORO ▶▶▶
NACIONAL

PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023

MICHELLE BROOKS

Master of Ceremonies

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

Prome Minister di Aruba

EVELYN WEVER CROES

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

Minister of Transport, Integrity,
Nature and Senior Affairs

URSELL ARENDS

FORO ▶▶▶ NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntosan di Adulto Mayor

MINISTER URSELL ARENDS

17-10-2023

VISION

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntunan di Adulto Mayor

“Un Aruba cu un sociedad cu ta tene cuenta cu e necesidadnan di e adulto mayor, unda cu personanan di 60 aña of mas ta capas di biba un bida saludabel, participativo y digno, unda cu e grado di autonomia, movilidad y cuido adecua ta considera como indicadornan importante di bienestar.”

RETONAN DI EMBEHECIMENTO

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntunan di Adulto Mayor

- **GASTO HALTO DI EMBEHECIMENTO Y PESO RIBA FONDONAN GENERAL**
- **FALTA DI SERVICIO Y CUIDO ADECUA Y PAGABEL**
- **ISOLACION DI NOS ADULTONAN MAYOR**

PRIORIDADNAN DI MANEHO

1. Un reparticion mas husto y sostenibel di gastonan di cuido y embehecimento

- Rendabilidad
- Cooperacion y Eficiencia
- •Systema di subsidio revisa

Relata na entre otro casnan di cuido, indicatie commissie, SABA y WGK.

2. Crea servicion adapta y accesibel

- Progamanan di Centro di Barionan
- Enforsa posicion di NGO's
- Directie Ouderenzaken

3. Un vision y enfoque colectivo y diferente riba embehecimento y cuido.

- Di enfoque Medico pa enfoque Social
- Kita e bril di malesa pa e bril di humanidad, cuido y amor
- Plan colectivo y compromiso nacional

QUICKSCAN SECTOR ADULTO MAYOR

Entre profesionalnan, dunadornan di cuido, organisacionnan y tambe adulto mayor.

- E situacion di nos adultonan mayor ta inacceptabel y preocupante.
- Listanan di espera largo pa casnan di cuido.
- Abuso y negligencia.
- Un sistema di red social vulnerabel.
- E adulto mayor ta wordo mira door di e woowo di malesa.
- No tin un participacion amplio di e adulto mayor.
- Gran parti ta biba den situacionnan di pobreza.

MESTER TUMA ACCION AWOR

*Nos ta construyendo e brug mientras
nos ta crusando. Y pa logra esaki ta
exigi un cambio di enfoke y perspectiva.*

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntonan di Adulto Mayor

FORO
NACIONAL

17-10-2023

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

ANNE MEI THE

Sociale Benadering

LAAT
MENSEN
ALTIJD
MENS

**sociale
benadering
dementie**

ontwikkeld door:

Ant

ANNE-MEI THE
FOUNDER | WRITER | SCIENTIST

**sociale
benadering
dementie**

VISIE WAT IS DE SOCIALE BENADER ING?

analyse probleem

Dementie is een ontwrichtende ziekte en heeft een enorme impact op het dagelijks leven.

Dingen die voorheen de dag en het leven vulden en de moeite waard maakten, komen onder druk te staan (binnenwereld).

Ook relaties en de plek in de samenleving worden ingewikkelder (buitenwereld).

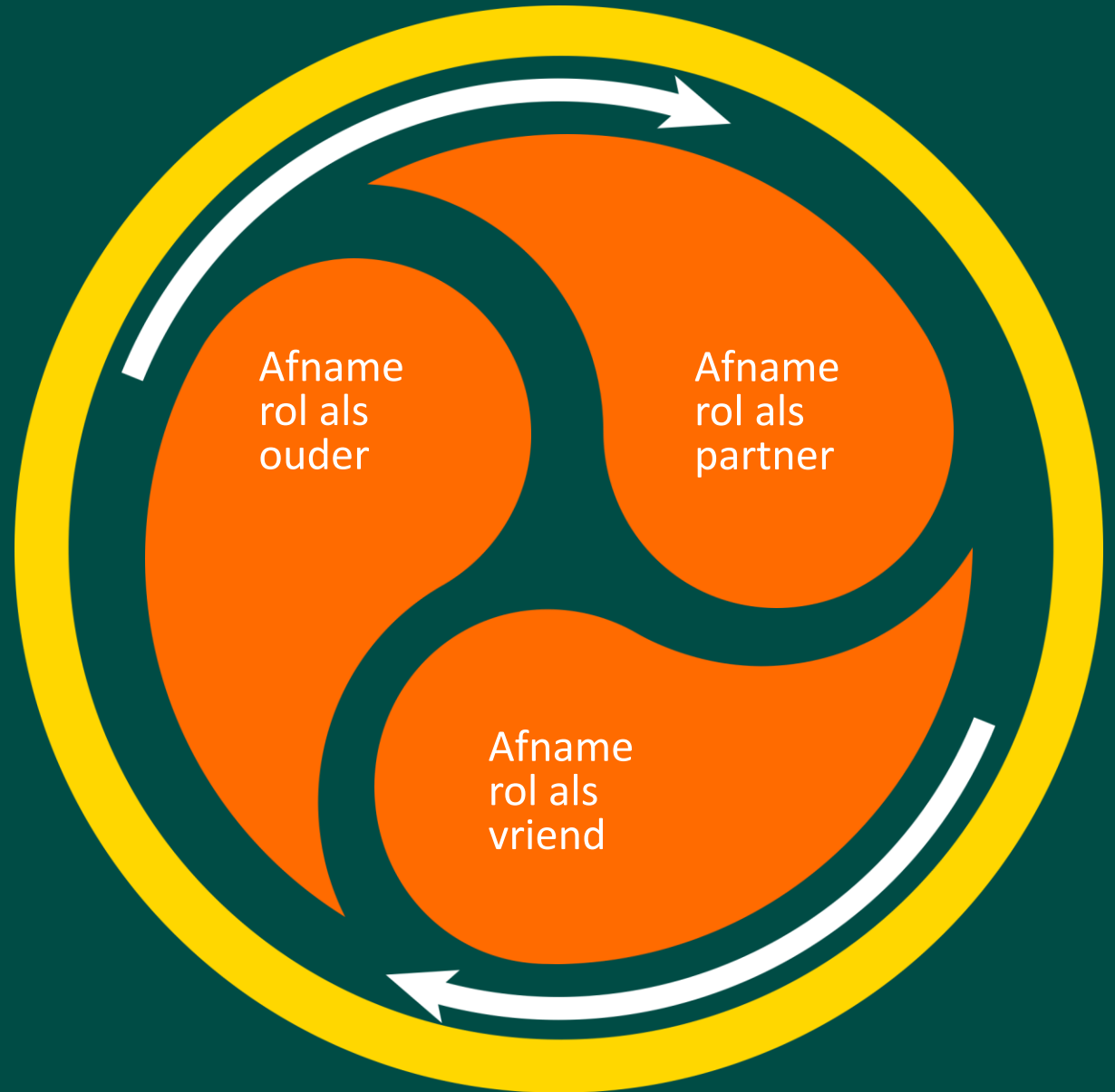
Het huidige aanbod richt zich vooral op de ziekte, niet op de binnen- en buitenwereld.

afname sociale rollen

Ieder mens heeft meerdere sociale rollen.
Die maken wie je bent.
Na de diagnose blijven die rollen even
belangrijk, maar wordt het door de
dementie moeilijker die uit te oefenen.

minder ouder,
minder partner,
minder vriend,
minder werknemer,
minder teamgenoot,
minder hobby,
minder...

methode sociale benadering

	Het omdraaien van de wisselwerking	Werken aan zelfvertrouwen, zingeving en relaties	Sociale preventie
	Ruimte voor andere sociale rollen dan de patiëntrol	Inzet professionals van buiten de zorg	Ondersteuning van het netwerk

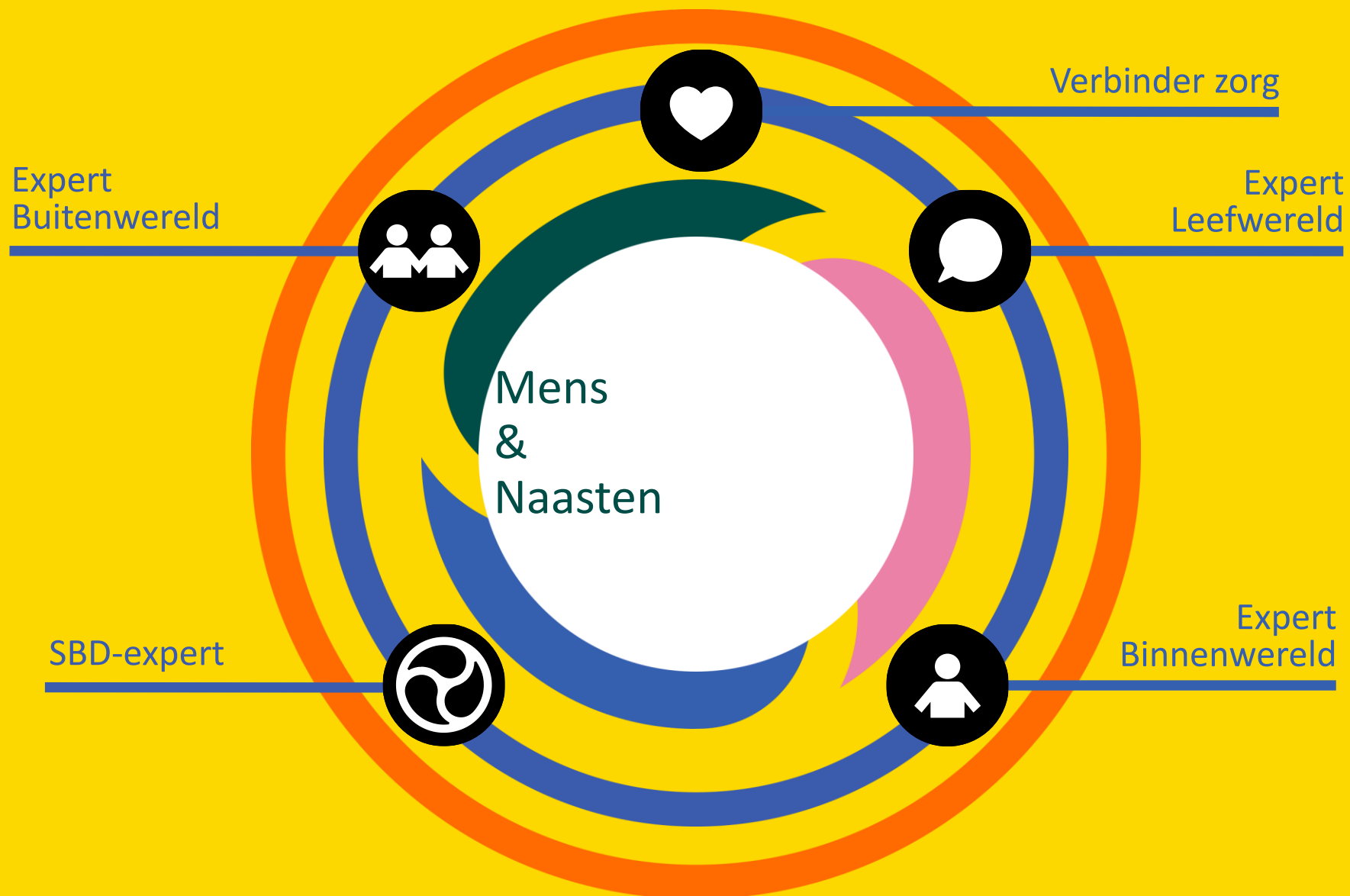
Intouchables

sb-team

Inzet SBD-team van
professionals
met én zonder
zorgachtergrond

sbd-team

Inzet SBD-team van
professionals
met én zonder
zorgachtergrond

Vrijwilligers

Studenten

Ervarings-
deskundigen

Lokale potentie

Mens
&
Naasten

594

deelnemers
sinds de
start van de
eerste Trial

341

actieve
deelnemers
in de Social
Trials

81

jaar is de
gemiddelde
leeftijd van
deelnemers

59%

van de
deelnemers is
alleenwonend

73%

van de
deelnemers
heeft de diagnose
dementie¹

> 45

betrokken gemeenten,
zorg- & welzijnspartijen,
zorgverzekeraars &
zorgkantoren

Verbetering van
kwaliteit van leven

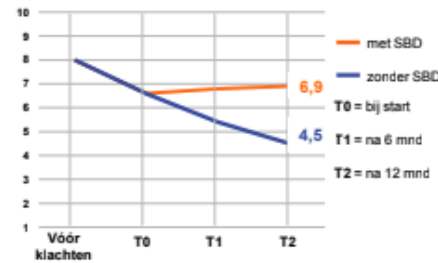

Bijdrage aan verlaging
druk op de arbeidsmarkt

Beheersing van kosten

Impact van SBD op het algemeen
welzijn van deelnemers van de Social
Trials²

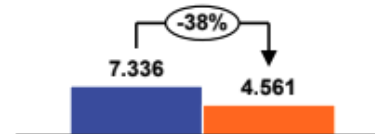
In de periode waarin deelnemers van de Social Trials nog géén geheugenproblemen ervaren, geven zij hun **algemeen welzijn** gemiddeld een 8. Bij de start van SBD-ondersteuning geven ze hun algemeen welzijn een 6,6.

Zonder SBD-ondersteuning wordt verwacht³ dat de daling doorzet en dit cijfer na een jaar daalt van gemiddeld 6,6 naar **4,5**.

Met SBD-ondersteuning zien we echter dat de daling kan worden gestopt en stijgt het gemiddelde cijfer voor algemeen welzijn van een 6,6 naar een **6,9**.

Impact van SBD op het aantal ingezette
uren van het bestaande aanbod (excl.
uren SBD-professional)⁴

■ Inzet in uren zonder SBD
■ Inzet in uren met SBD

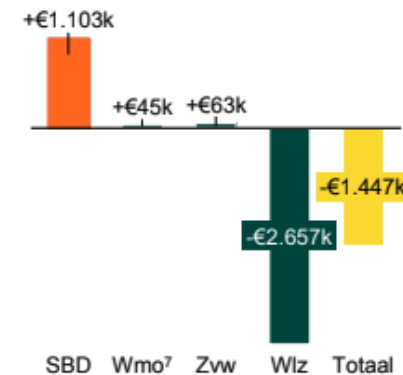

Door de inzet van SBD-professionals wordt tot **38%** van de reguliere, schaarse uren van casemanagers, individuele begeleiders, professionals uit het sociaal wijkteam en ouderenadviseurs vrijgespeeld – we verwachten dat de impact (nog) groter wordt met de implementatie van het integrale SBD-model⁵.

42% van de SBD-ondersteuning wordt geleverd door anders geschoolden.

Per week wordt ruim **360 uur** aan SBD-ondersteuning geboden door studenten en vrijwilligers [de schillen].

Impact van SBD op zorgkosten per
domein en het totaal⁶
(N = 187)

Gemiddeld uitstel van
verpleeghuisopname is
ca. **10 maanden**⁸

**sociale
benadering
dementie**

meer weten?

socialebenadering.nl

Of neem contact op met

Anne-Mei The

T 020 820 11 88

E anne-mei.the@socialebenadering.nl

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

Minister of Transport, Integrity,
Nature and Senior Affairs

URSELL ARENDS

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntonan di Adulto Mayor

DELTA PLAN

2023 – 2033

*Masterplan pa fiha e pasonan pa e
siguiente 10 añanan y ancra nos
compromiso cu nos adultonan mayor.*

FORO
NACIONAL

17-10-2023

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntunan di Adulto Mayor

META DELTA PLAN

2023 – 2033

- Transforma di un sistema di cuidado y embehecimiento medicalisa pa uno cu enfoke social.
- Implementa e principionan di “e cuidado corecto na e luga corecto”.
- Fortifica sosten social pa por keda mas largo posibel den hogar propio.
- Inversion den prevencion pa mehora calidad di bida y desminui gastonan di cuidado.

DELTA PLAN

2023 – 2033

Ministerio di Transporte, Integridad,
Naturalesa y Asuntunan di Adulto Mayor

- 1.** Aporta na barionan cu ta tene na cuenta cu (e necesidadnan) di adulto mayor.
- 2.** Reforsa rednan social di adulto mayor.
- 3.** Realisa facilidadnan di transporte.
- 4.** Percura cu adulto mayor no ta pasa hamber y ta haya alimentacion nutritivo.
- 5.** Cambia e trato di adulto mayor den un forma digno.
- 6.** Percura pa tin suficiente profesionalnan bon educa den e ramo aki.
- 7.** Duna atencion specifico na esnan cu tin demencia.
- 8.** Brinda sosten na personanan cu ta duna cuido na adulto mayor.
- 9.** Reforsa e conexcion entre generacionnan.
- 10.** Introduci servicionan social y di cuido cu ta accesibel y pagabel.
- 11.** Crea acuerdo tocante reparticion di gastonan di cuido y salud, teniendo na cuenta e cantidad creciente di adulto mayor.

FORO
NACIONAL

17-10-2023

FORO ▶▶▶
NACIONAL

PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023

DANKI

MINISTER URSELL ARENDS

17-10-2023

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

LIA DE JONGH

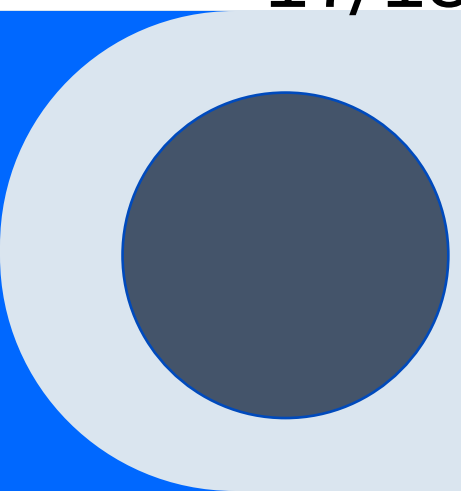
Zorg Zwaarte Pakket

Naar een toegankelijke en betaalbare zorg voor ouderen op Aruba

Lia de Jongh

17/18 oktober 2023

Inleiding

Van ouderenzaken tot ouderenzorg.

Welke uitdagingen kent Aruba voor de ouderen?

Hoe om te gaan met de meest kwetsbare ouderen?

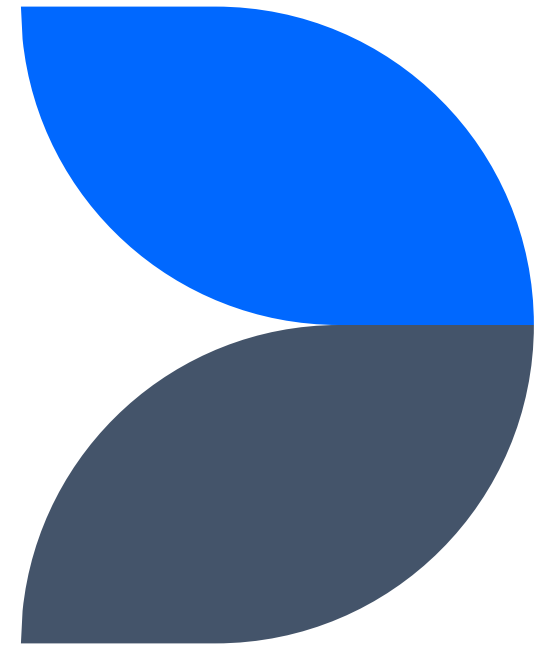
Solidariteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid

Hoe te komen tot goede en beschikbare zorg als het echt nodig is?

Van ouderenzaken tot ouderenzorg.

Uitgangspunt is zo lang mogelijk
thuis.

Sociale benadering

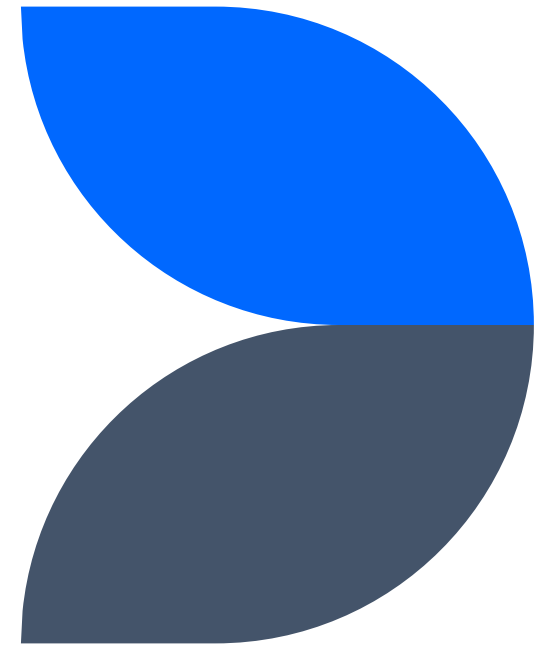
Huidige situatie op Aruba.

Vergrijzing: aantallen stijgen

Wachlijsten voor verpleeghuizen

Verkeerde bedproblematiek in het ziekenhuis

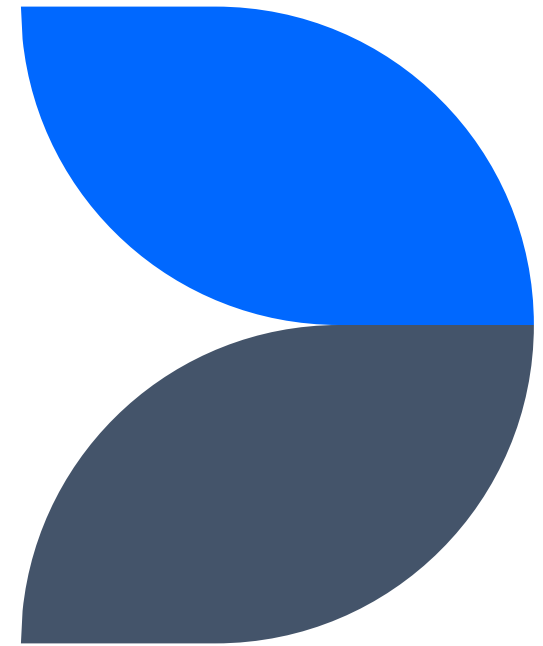
Wat is er aan zorg voor de meest kwetsbaren?

Wat als thuis niet meer langer gaat?

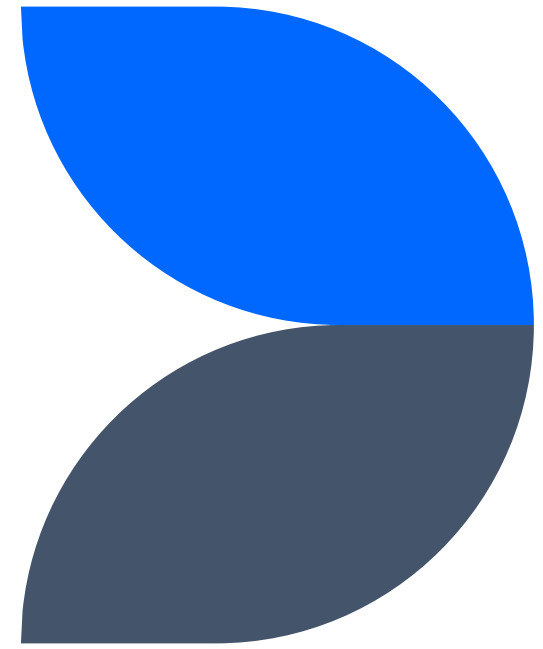
Wie bepaalt recht op zorg?

Hoe staat het met de
toegankelijkheid, solidariteit en
betaalbaarheid?

hoe te komen tot een betere zorg voor de meest kwetsbare ouderen op Aruba?

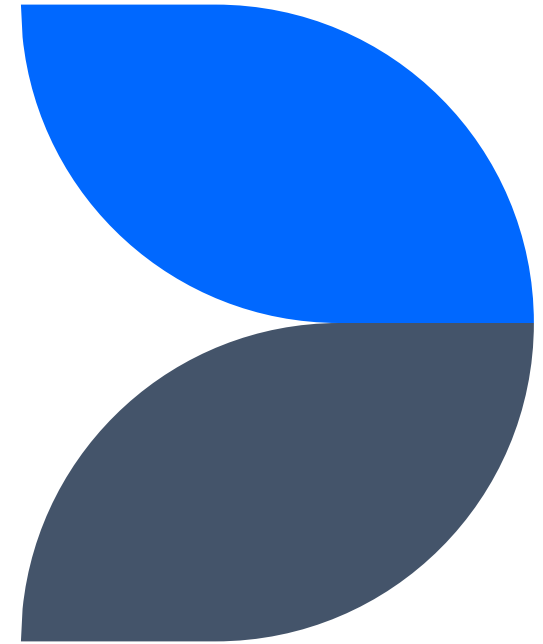
Krijgt iedereen de zorg die nodig
is?

betaalbaarheid

Is het eerlijk verdeeld?

Wat is er nodig?

Betaalbaarheid: wie betaalt mee aan de zorg voor de meest kwetsbare?

Regering

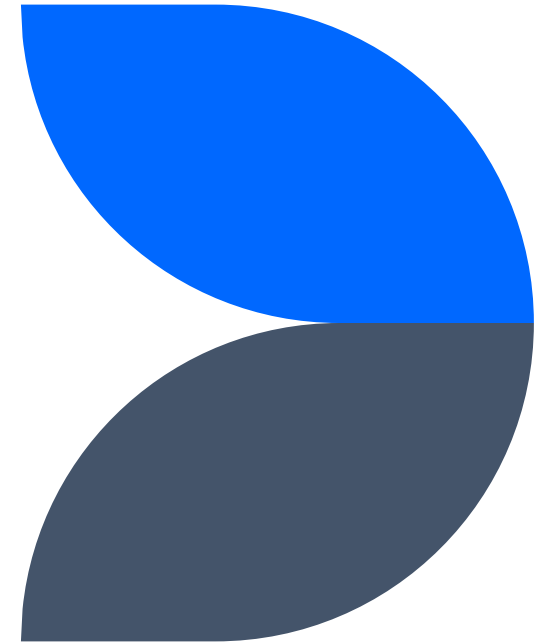
zorgverzekering

Pensioenfondsen

ouderenbonden

fondsen

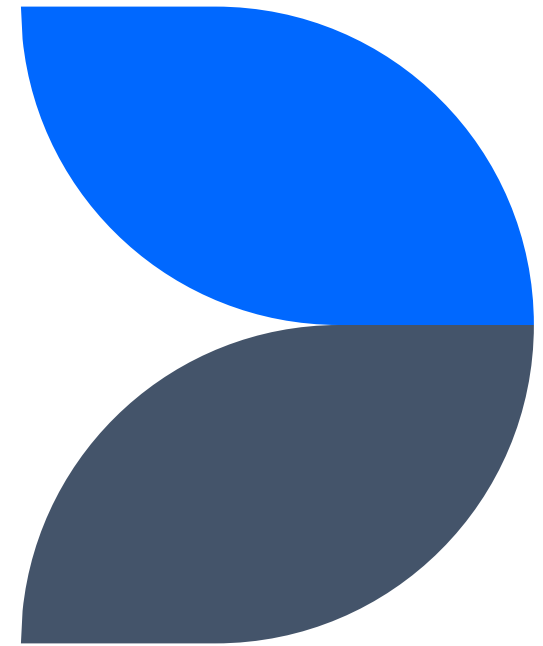
Eigen bijdrage

Solidariteit en toegankelijkheid

Krijgt iedereen de zorg die hij/zij
nodig heeft?

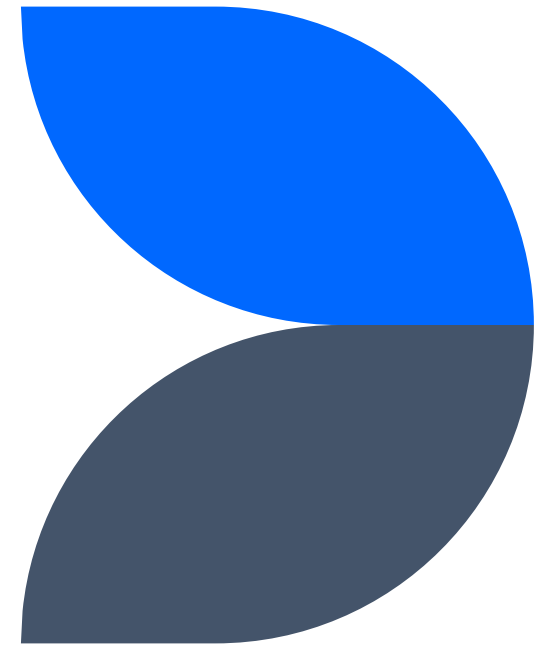
Wie bepaalt de toegankelijkheid?

Eerlijke toegang: onafhankelijke indicatiestelling vanaf eerste moment van benodigde hulp of zorg

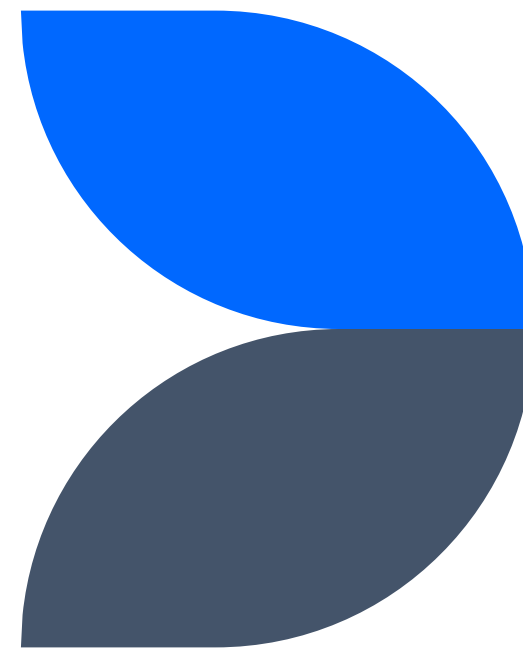
Recht en toegang op zorg moet
voor een ieder gelijk zijn.

De toegang moet los staan van de
zorgaanbieder

Eerlijke verdeling: onafhankelijke zorgzwaartepakketten

Met gelijke tarieven voor dezelfde zorg die kostendekkend zijn en die beschrijven welke zorg in welke mate geleverd moet worden

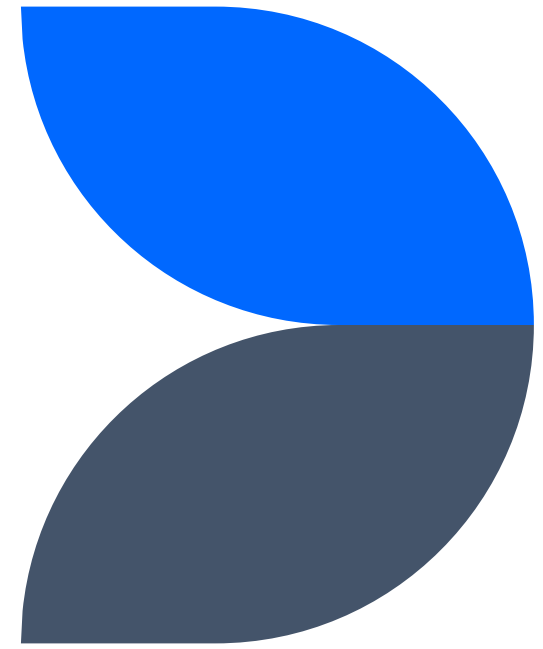

Wat doet een zorgzwaartepakket?

Bepaalt waar men recht op heeft

Bestaat uit verschillende
onderdelen (behandeling, zorg
medicatie)

Bepaalt het tarief

Samenvatting

Op Aruba is er sprake van een snelle vergrijzing en een ongelijke verdeling van middelen. De minister wil met alle betrokkenen een nieuw systeem opzetten om alle kwetsbare mensen die hulp of zorg nodig hebben dit te bieden.

Altijd vanuit het standpunt dat een ieder het beste zo lang als mogelijk thuis in de eigen wijk wil blijven wonen (sociale benadering) .

Samen moet er een systeem komen dat onafhankelijk bepaalt welke zorg men, waar en op welk moment nodig heeft van welke deskundigen.

BREAK

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

DESIREE HELDER

Centraal Bureau voor de Statistiek

Ouderen op Aruba

Demografische ontwikkelingen
in onze samenleving

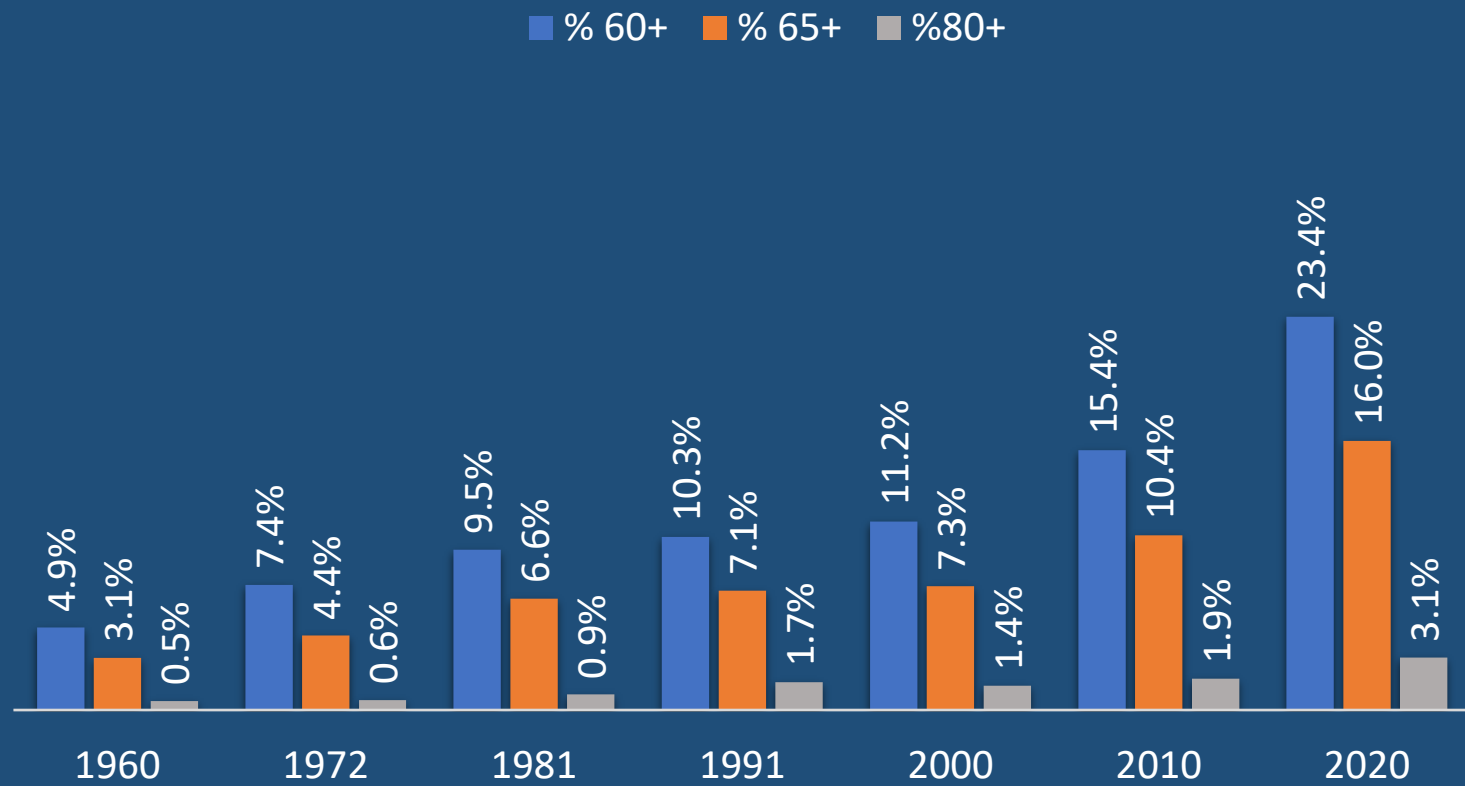
Verleden, heden en toekomst

Foro Nacional pa
Adulto Mayor 2023

(Dubbele) vergrijzing

Bron: Census 1960, 1972, 1981, 1991, 2000, 2010, 2020

Aruba 2022

17,7% van de bevolking was

65+

3,4% was 80+

Curaçao 2022

20,7% van de bevolking was 65+

4,5% was 80+

BES-eilanden 2022

13,9% van de bevolking was 65+

2,4% was 80+

Nederland 2022

20,2% van de bevolking was 65+

4,9% was 80+

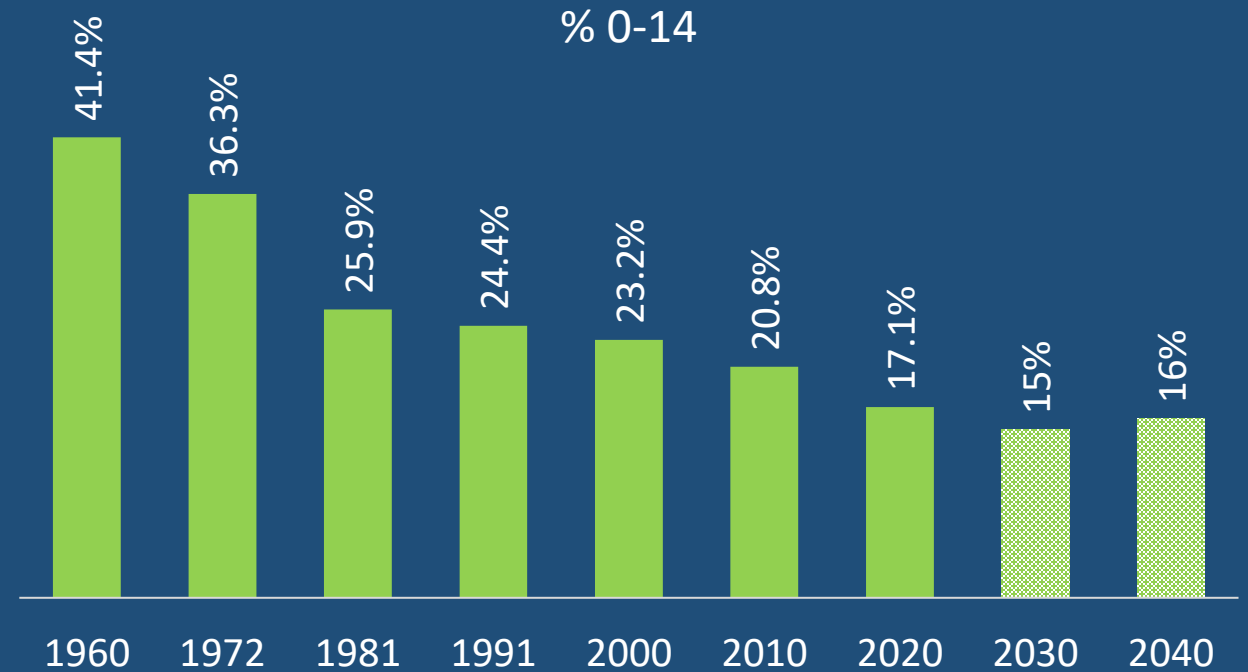
Japan 2022 32,0% van de bevolking was 65+

12,3% was 80+

Vergrijzing elders

Ontgroening

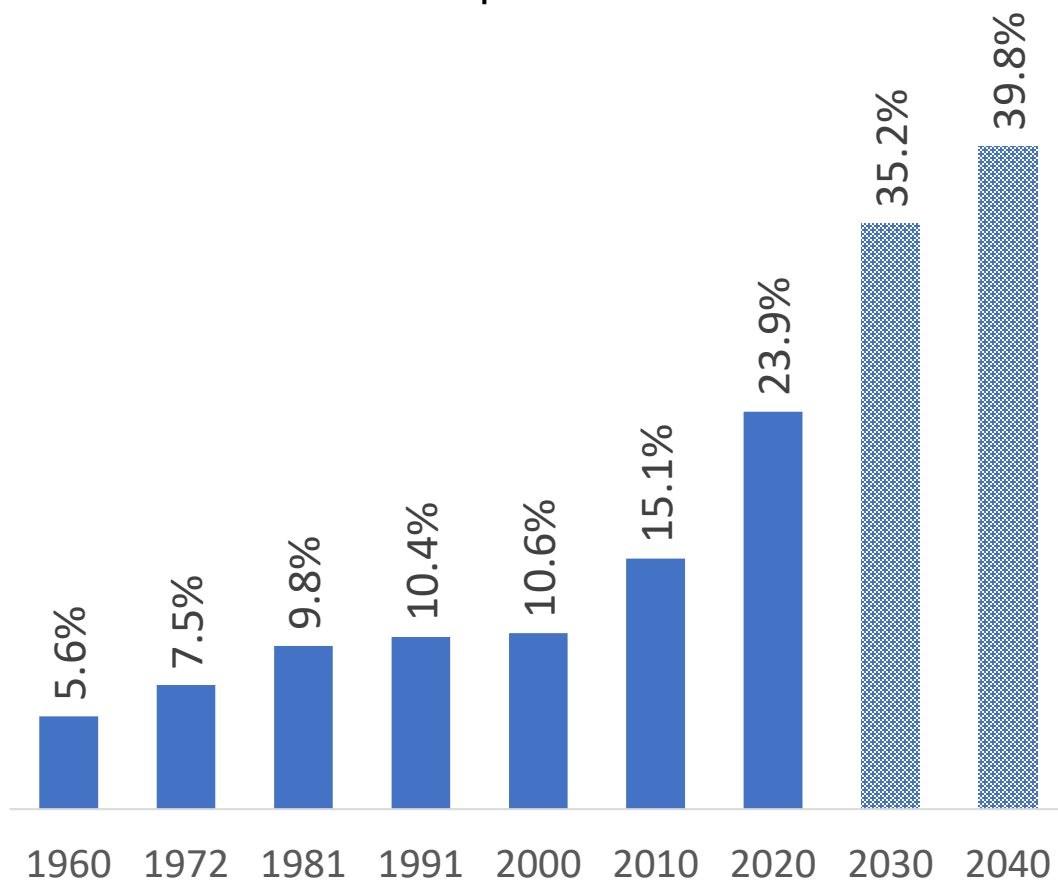
In 2022 zijn 915 baby's geboren
Total Fertility Rate: 1.5 kinderen

Bron: Census 1960, 1972, 1981, 1991, 2000,
2010, 2020; Bevolkingsregister, 2022

Grijze druk

65+ als % personen 15-64

Bron: Census 1960, 1972, 1981, 1991, 2000, 2010, 2020

1960

18 personen
15-64 voor elke
persoon 65+

2020

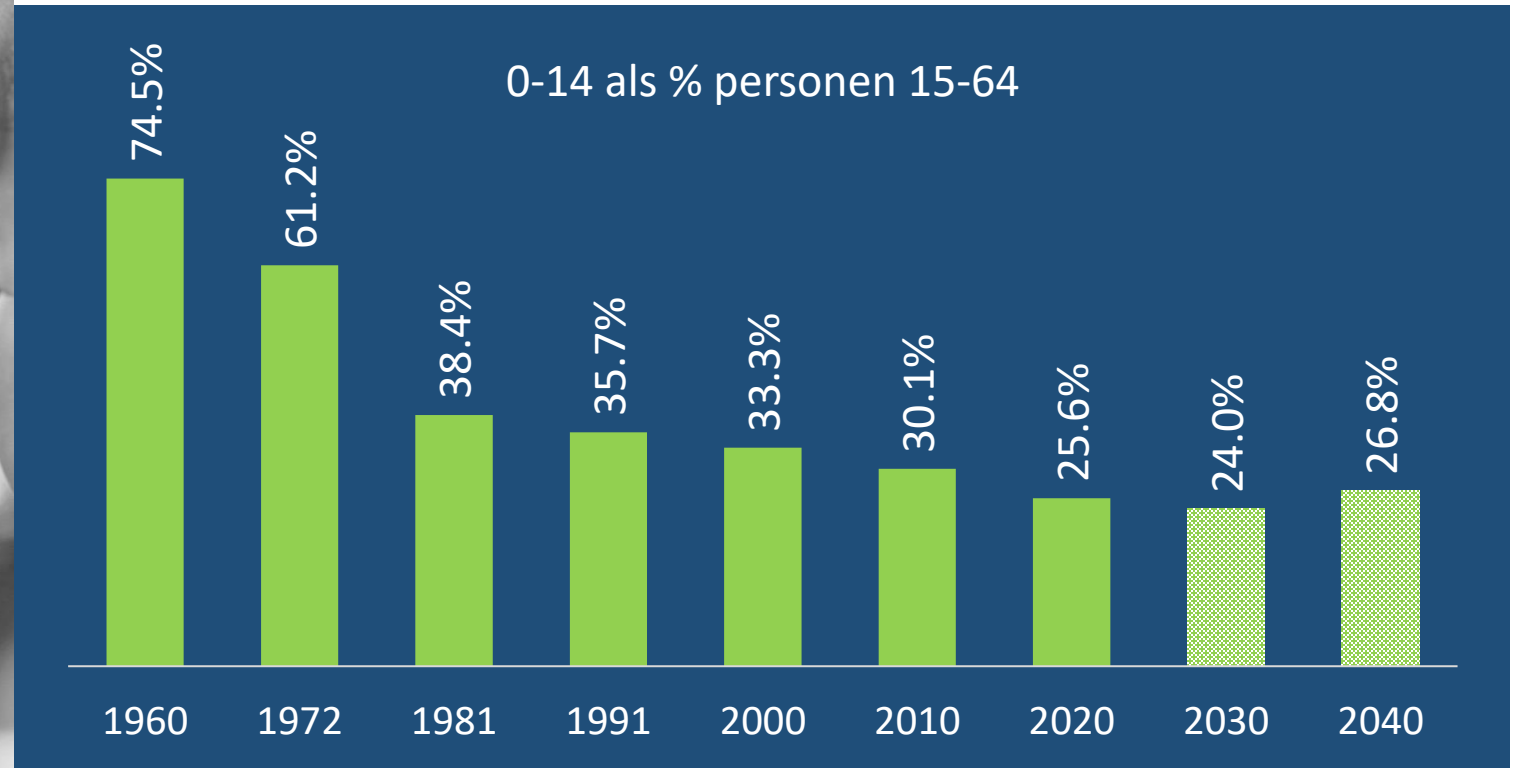
4 personen
15-64 voor elke
persoon 65+

2040

3 personen
15-64 voor elke
persoon 65+

Groene druk

Bron: Census 1960,
1972, 1981, 1991,
2000, 2010, 2020

1960

1 persoon
15-64 voor elk
kind 0-14

2020

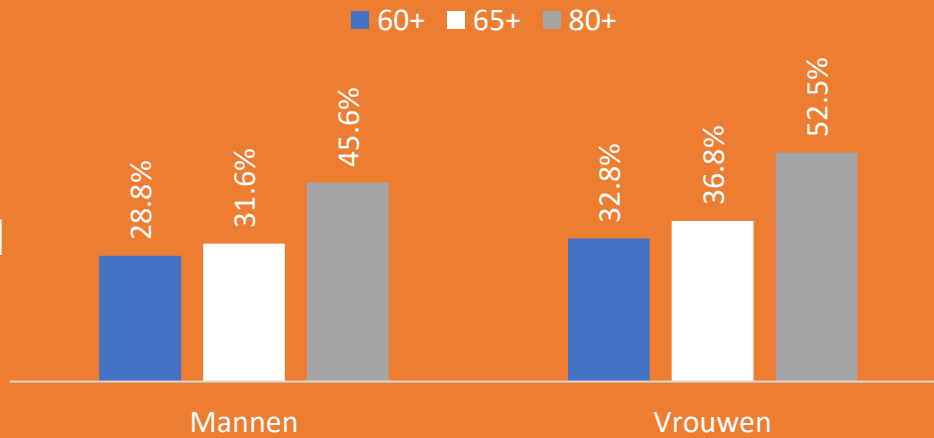
4 personen
15-64 voor elk
kind 0-14

2040

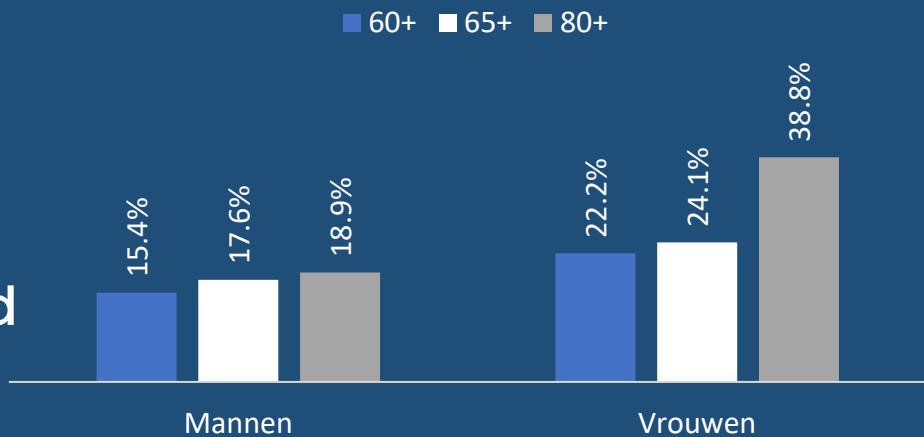
4 personen
15-64 voor elk
kind 0-14

Algemene gezondheidstoestand

Slechte
algemene
gezondheid

Slechte
geestelijke
gezondheid

Bron: Pilot Census 2019, Census 2020

Levensverwachting: Mannen 78 jaar – Vrouwen 83 jaar

Samenstelling huishouden en zorg

Huishoudens

Mannen 60+	44% Nucleair huishouden 14% Woont alleen
Vrouwen 60+	33% Nucleair huishouden 20% Woont alleen

Zorgbehoefte

Mannen 60+	8% heeft hulp nodig
Vrouwen 60+	11% heeft hulp nodig

Verzorgers

60+ met zorgbehoefte	49% familieleden binnen het huishouden 20% hulp van anderen, tegen betaling
-------------------------	--

Arbeidsparticipatie

Mannen

1960

15-64: 86.9%

20-64: 95.3%

Mannen

2022

15-64: 76.7%

20-64: 83.9%

Vrouwen

1960

15-64: 28.7%

20-64: 28.6%

Vrouwen

2022

15-64: 71.5%

20-64: 76.8%

Leefomgeving

60+

89% huis

8% appartement

1% trailer/container

86% eigendom

12% huur

2% gratis

Savaneta, 12%

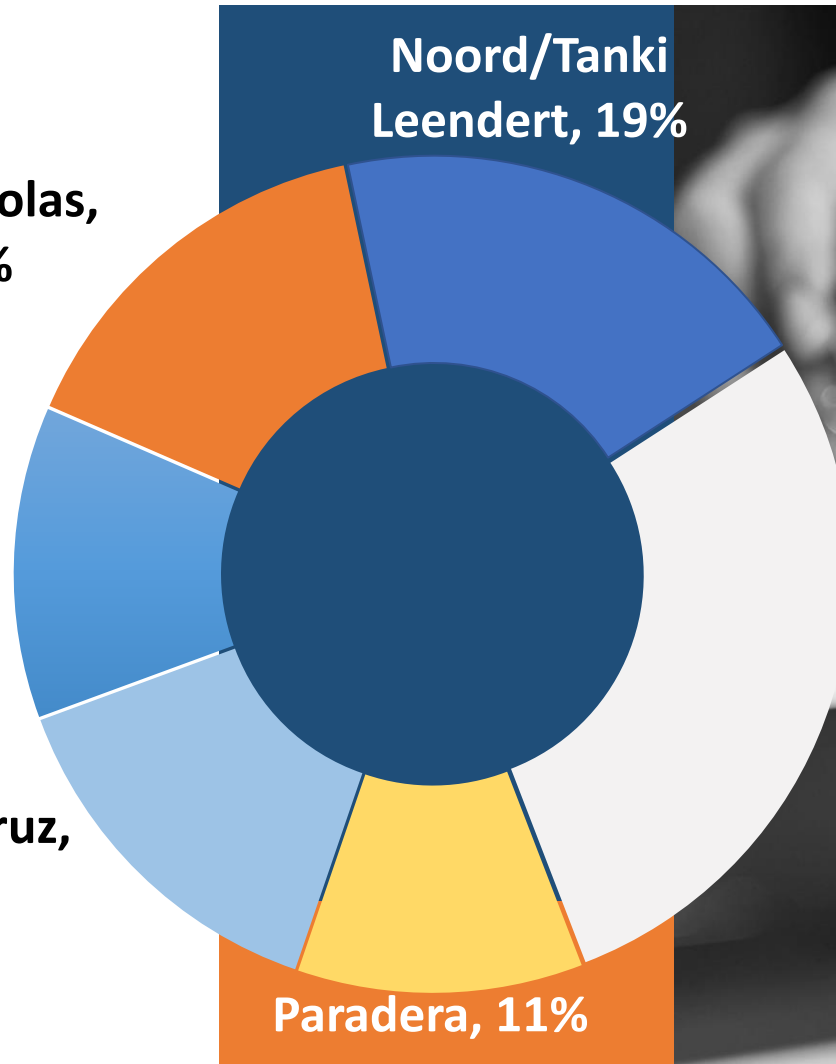
**San Nicolas,
15%**

**Santa Cruz,
14%**

**Noord/Tanki
Leendert, 19%**

Paradera, 11%

Oranjestad, 28%

Masha danki

Desiree Helder

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

IVO VALDEZ

OPPA

ARUBA EMBEHECIENDO?

ORGANISACION DI
PENSIONADO PUBLICO
DI ARUBA

AÑAS DE NACIMIENTO	EDAD	CANTIDAD
1954 – 1963	menos de 70	351
1944 – 1953	entre 70 – 80	827
1934 – 1943	entre 80 – 90	374
1918 – 1933	mas de 90	38
	TOTAL	1590

OPPA Y SU MIEMBRO NAN

- **351 MIEMBRO** CU TA **MAS JONG CU 70 AÑA.**
- **E CANTIDAD MAS GRANDI (1239) MIEMBRO, TIN 70 AÑA OF MAS!**
- **412 MIEMBRO TIN 80 AÑA OF MAS**
- **NOS MIEMBRO DI MAS GRANDI TIN 105 AÑA**

THE VIENNA INTERNATIONAL PLAN OF ACTION ON AGEING VIENNA 1982

**DEN UN FORUM DI NACIONNAN UNI A LANSA, 41 AÑA PASA, UN
PLAN DI ACCION INTERNACIONAL RIBA EMBEHECIMENTO.**

META
GARANTISA SITUACION ECONOMICO
Y
SEGURIDAD SOCIAL DI E ADULTO MAYOR

EMBEHECIMENTO

- **UN PROCESO NATURAL CU TUR HENDE TA ENFRENTA DESDE CU EL A NACE.**
- **EMBEHECIMENTO TA E PRODUCTO DI BO HISTORIA DI BIDA**

EMBEHECIMENTO

PLATO

DESDE BO JUVENTUD BO MESTER WAK EMBEHECIMENTO DEN UN FORMA POSITIVO, PASOBRA BO TA EMBEHECE SEGUN E FORMA CU BO A BIBA.

ARISTOTELES

EMBEHECIMENTO TA UN ENFERMEDAD NATURAL, DEN CUAL BO TA YEGA NA UN DETERIORO Y RUINA.

ASPECTONAN IMPORTANTE PA TENE NA CUENTA

- E BASE FINANCIERO ECONOMICO Y E SOSTENIBILIDAD DI E FINANZAS PUBLICO;**
- NOS FORZA LABORAL;**
- E NECESIDAD CRECIENTE DI TRAHADONAN SPECIALISA Y CUALIFICA PA TRAHA DEN NOS SISTEMA DI CUIDO;**
- STIMULA E DESAROYO SOCIAL-CULTURAL DEN NOS SOCIEDAD DEN CUAL NOS GRANDINAN TA HAYA UN OPORTUNIDAD REAL DI OCUPA UN ROL IMPORTANTE;**

ASPECTOS IMPORTANTES PA TENER EN CUENTA

- **NOS INFRAESTRUCTURA Y SEGURIDAD;**
- **OPINION DE E ADULTO MAYOR;**
E ADULTO MAYOR TIENEN DERECHO DE OPINAR SOBRE SU SITUACION Y SOBRE EL CUIDADO QUE LE DA RECIBIR).
- **DIGITALISACION DE E SERVICIO PUBLICO Y BANCARIO;**
- **NOS SOCIEDAD**

DESAFIONAN CU HUNTO NOS TA BAY ENFRENTA

- PENSIOEN

SOSTENIBILIDAD DI NOS FONDO DI PENSIOEN.

UN PARTI CHIKITO DI E POBLACION LABORAL TA CONTRIBUI NA E FONDO PA PAGA E PENSIONADONAN.

- FORSA LABORAL

REGULARMENTE UN GRUPO GRANDI DI TRAHADO TA BAY CU PENSIOEN CU TA PONE EXTRA PRESION RIBA E PRODUCTIVIDAD Y PRESTACION DEN E AREA LABORAL.

DESAFIONAN CU HUNTO NOS TA BAY ENFRENTA

- NOS SISTEMA DI CUIDO

UN RETO GRANDI PA **AZV** MANTENE UN CUIDO HALTO DI CALIDAD.

UN POBLACION GRANDI DI ADULTO MAYOR TA EXIGI MAS Y MIHO CUIDO PA E ENFERMEDADNAN CRONICO RELACIONA CU NAN EDAD HALTO.

- MANEHO DI VIVIENDA EFECTIVO

CREA/CONSRTRUI VIVIENDA APROPIA

STIMULA Y YUDA ADAPTA E CAS DI E ADULTO MAYO PA E POR BIBA MAS LARGO RIBA SU MES.

- CASNAN DI CUIDO DI CALIDAD

PLAN OBLIGATORIO DI SALUD

GOBIERNO/AZV

INTRODUCI UN PLAN OBLIGATORIO DI SALUD PA NOS GRANDINAN, PA GARANTISA E CUIDO MEDICO NA E MOMENTO CU E TIN MESTER DI DJE Y SI TA NECESARIO, NA SU CAS!

IMPORTANTE

- EXPANCION DI CUIDO GERIATRICO;
- NOS HOSPITALNAN MESTER DUNA UN TRATO MAS AMIGABEL NA E PERSONANAN DI EDAD;
- MEHORA E SERVICIO DI CUIDO NA CAS.

FINANCIAMIENTO

TA DI COMPRONDE CU PA SATISFACE E NESESIDADNAN DI CUIDO DI SALUD DI UN POBLASHON DI HENDE GRANDI, TA ESENSIAL PA INVERTI MAS DEN INFRASTRUCTURA Y SERVICIO DI CUIDO DI SALUD.

POSIBEL SOLUCIONNAN?

- FLEXIBILISA RETIRO DI E TRAHADO NA MOMENTO DI YEGA EDAD DI PENSIOEN.**
- DUNA E PENSIONADO OPORTUNIDAD PA SIGUI TRAHA SI E TA DESEA, PERO CU UN PAGAMENTO DI BELASTING MAS ATRACTIVO DI LOCUAL E TA AWO.**

BENTAHANAN

- YUDA BAHU ESCASES DI TRAHADO CU EXPERIENCIA Y CONOCIMIENTO DI E TRABOU;**
- UN MIHO TRASPASO DI CONOCIMIENTO Y HABILIDAD NA E TRAHADO NOBO CU TIN DI BAY TUMA OVER.**

EMBEHECIMENTO ACTIVO

- ARUBA TIN DIFERENTE GRUPO (GRUPONAN DI BARIO) CU TIN PROGRAMANAN PA STIMULA EMBEHECIMENTO ACTIVO, PERO**

LAMENTABELMENTE ESAKI TA SOSODE DEN UN FORMA LIMITA PA FALTA DI SOSTEN ECONOMICO.

OPINION PERSONAL

**GRANDI TA UN SOCIEDAD DEN CUAL NOS HENDENAN
GRANDI POR EMBEHECE CU:**

RESPET, BALOR, HONOR Y DIGNIDAD.

BALORA E TRABOU CU NAN A EHERCE.

**DUNA NAN E OPORTUNIDAD PA SIGUI CONTRIBUI
ACTIVAMENTE Y DISFRUTA DI NAN ULTIMO FASE DI BIDA
CU E RESPET Y CUIDO CU NAN MERECE.**

😊 No Dejes Para Mañana
🕯️🌟 El Bien Que Puedes
Hacer Hoy, 🌿😊 Quizás
No Haya Un Mañana 🌿

MASHA DANKI

PA BO

ATENCION Y PARTICIPACION

The logo is contained within a teal speech bubble shape. The word 'FORO' is in a teal, thin-lined, sans-serif font. To its right are three orange right-pointing triangles. The word 'NACIONAL' is in a bold, teal, sans-serif font. Below the speech bubble, the text 'PA ADULTO MAYOR' and '17-18 OCTOBER 2023' is written in a dark blue, bold, sans-serif font.

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

LINDIS ROMANO

Inspectie Volksgezondheid Aruba

Inspectie *Volksgezondheid* Aruba

Inspectie *Volksgezondheid* Aruba

TRAYECTORIA

CASNAN DI CUIDO

LINDIS ROMANO, MSc

WWW.IVA.AW

Agenda

- Ken ta IVA y kico nos ta haci?
- Nos trayectoria cu e casnan di cuido.
- Kico a bay bon?
- Unda nos por mehora?
- Briljante mislukking award 2023
- Kico nos por haci conhuntamente pa hisa e nivel di calidad di cuido na Aruba?

E TEAM

- Mw. Mr. Dorylee Lopez Penha – Inspecteur Generaal
- Mw. Lindis Romano, Msc – Inspectiefunctionaris C&C
- Mw. Lativa Mercera – Inspectiefunctionaris C&C
- Mw. Cheryl Rosa-Fingal – Inspecteur Gezondheidszorg
- Mw. Cynthia Tromp-Maya, BSc – Inspectiefunctionaris C&C
- Mw. Julienne Paneflek-Garcia – Inspectiefunctionaris C&C

KEN TA IVA Y KIKO NOS TA HASI?

NOS TRAYECTORIA

CU E CASNAN DI CUIDO

2017

Landsverordening verzorgingshuizen a bini na vigor

2019

Proyecto Fast-track pa facilita cas di cuidu cu nan permiso pa explota un cas di cuidu

2022

Reanuda controlnan rutinario y sera un cas di cuidu

**COVID-19
2020**

2021

Monitoria a base di calamidad y introduccion di notificacion di cuida na IVA

2023

Monitoria a base di incidente (incidenten toezicht)

2018

IVA a haci un sondeo (nulmeting), bishita y duna nan puntonan di mehoracion

KICO A BAY BON?

1.

E calidad di cuidu brinda door di e casnan a mehora.

2.

13 di 19 cas di cuidu a haya un permiso. Den permiso a agrega algun puntonan di cuidu p.e. Zorgdossier, personeelsdossiers y toediening van geneesmiddelen door een bevoegd en bekwaam persoon

3.

E comunicacion y relacion entre e gerente y IVA tambe a mehora.

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

UNDA NOS POR MEJORA?

- Cambio di cultura den organisacion
- Promove y fortifica un ambiente sigur, liber y comfortabel pa comparti fayonan y lessons learned (conforme e WHO Global Patient Safety Action Plan 2021-2030)

Inspectie *Volksgezondheid* Aruba

GANADOR DI BRILJANTE MISLUKKING 2023 AWARD

Riba diaranson 13 di september 2023, e Instituto di Brilljante Mislukkingen a organisa nan di nueve edicion di e “Briljante Mislukkingen Award’ na Leiden, unda Inspectie Volksgezondheid Aruba (IVA) a sali ganado

FAILING FORWARD

Filosofia di IVA

Systeemdenken/systeembena
dering

Lead by example

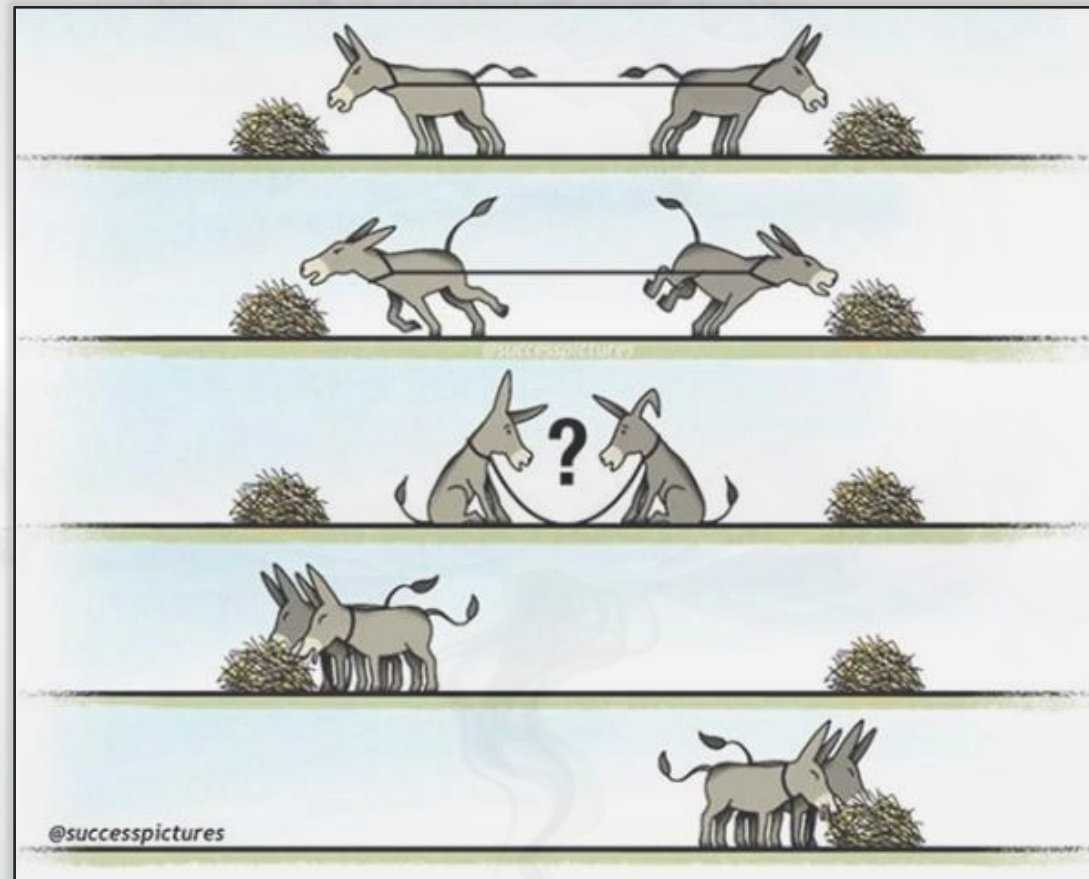
nos kier duna un bon ehempel

Notificacion

di caida den e casnan di cuida

IMAGINE WHAT WE CAN ACCOMPLISH WHEN WE WORK TOGETHER

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

JACCO VROEGOP

Horacio Oduber Hospital

NOS SEMPER T'EY!

HOH & ELDERLY CARE

Jacco Vroegop
CEO Horacio Oduber Hospital Aruba

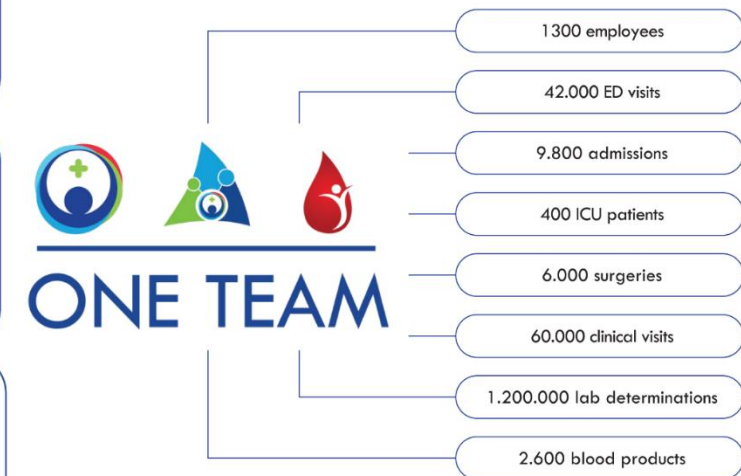
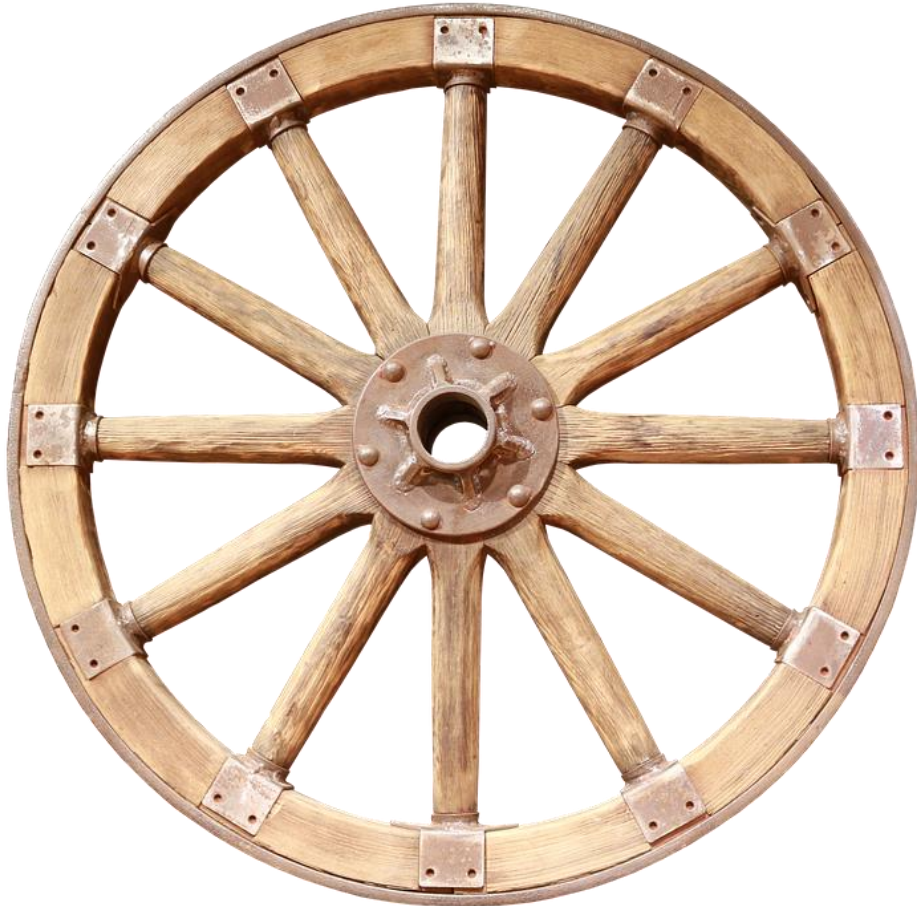
FORO NACIONAL PA ADULTO MAYOR
Aruba, 17-18 October 2023

THE GRASS

ONE TEAM

NOS SEMPER T'EY!

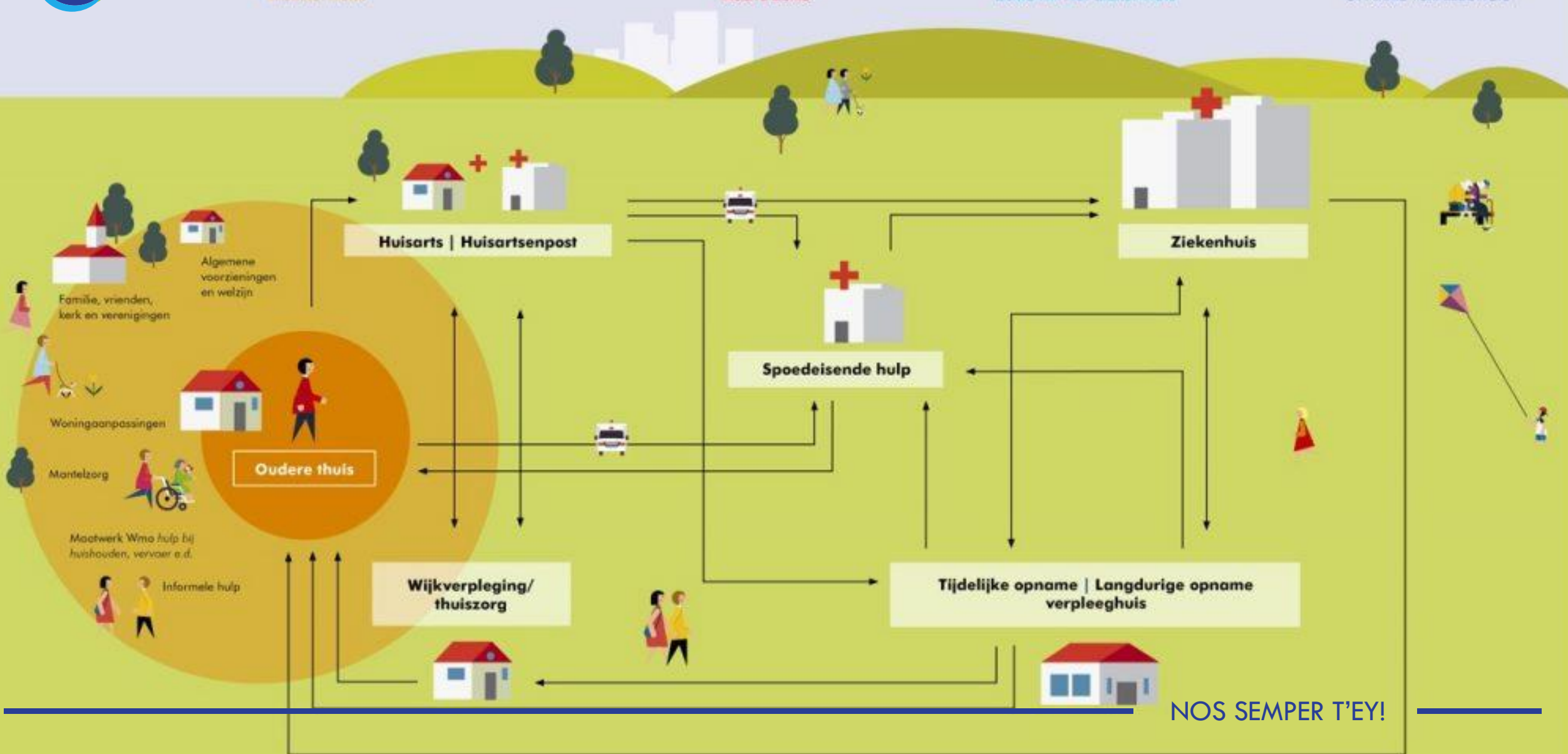
KETENZORG

WIJKNETWERK

ACUTE ZORG

ZORG NA HET ZIEKENHUIS

OPNAME VERPLEEGHUIS

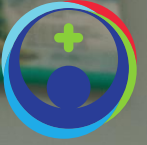

NOS SEMPER T'EY!

ELDERLY CARE & ARUBA

- Future is marked by a shift toward more personalized, home based and technology integrated solutions.
- Supply, cure and care chain on the island
- Elderly care in AZV: policy & funding
- Aging Population: growing number of individuals
- Aging Place: remain own homes & community based
- Prevention & mental health emphasis
- Technology Integration
 - smart homes, wearable devices, telehealth
- Combining long term care facilities & staff

HUMANIZING HEALTHCARE

- Medical Ethics
 - Autonomy: Respect for the patient/client as a person and respect the patients/client decisions.
 - Non-Maleficence: Does it harm the patient/client? Do not bad.
 - Beneficence: Does it benefit the patient/client? Do only good.
 - Justice: Treat everyone equally and within the law.
- Healthcare autonomy

BIRTH PLACE : EARTH

RACE : HUMAN

politics : FREEDOM

RELIGION : LOVE

Horacio Oduber
HOSPITAL

NOS SEMPER T'EY!

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

MACHIEL SMID

Horacio Oduber Hospital

Machiel Smid, internist-ouderengeneeskunde

Geboren Emmen, NL

Studie geneeskunde + specialisatie Maastricht

Werkzaam 2011-2019 Zuyderland ziekenhuis (Sittard-Geleen-Heerlen)

2020-2021 Ziekenhuis Maas en Kempen (Maaseik, België)

Aruba werkzaam sinds 2021

Ouderenzorg op Aruba

Vanuit perspectief 2e-lijns ouderengeneeskunde

Machiel Smid, internist-ouderengeneeskunde

Veroudering

- Toename levensverwachting betekent vaak meer jaren met ziekte
 - Vooral extra ongezonde jaren/jaren met ziekten
- Steeds meer aandoeningen zijn behandelbaar
- Combinaties van chronische ziektes worden steeds complexer
- Veroudering is niet te stoppen, de snelheid is wel te beïnvloeden
- Snellere veroudering onder andere t.g.v.:
 - Diabetes
 - Leefstijlfactoren, zoals bijvoorbeeld:
 - Inactiviteit
 - Dieetfactoren (calorieën, zout, processed food, alcohol...)
 - Roken

Kwetsbare ouderen

- Afname zelfredzaamheid en regie over het eigen leven
 - Fysiek
 - Cognitief, psychisch en communicatief
 - Sociaal
- Oorzaken: (normale) veroudering en medische aandoeningen

Kwetsbare ouderen op Aruba

- Toenemende vergrijzing
- Toenemende **zorgvraag** door afnemende zelfredzaamheid
- Relatief veel co-morbiditeiten
- Cognitieve stoornissen, dementie en gedragsproblemen
- Na een ziekenhuisopname is de kwetsbaarheid doorgaans verder toegenomen
- **De aantallen zullen verder toenemen!**
- In HOH is geen klinische afdeling geriatrie

Kwetsbare ouderen in HOH, op de poli en soms ook thuis

- **Zorgproblemen**
 - Onvoldoende mantelzorgmogelijkheden
 - Patiënt heeft (professionele) verpleegzorg nodig
 - Probleemgedrag
 - Iets dat de familie moet oplossen?
- Overbelaste mantelzorgers
- Schrijnende gevallen
- Te voorkomen/onnodige (her-)opnames
- Patiënten overlijden in het ziekenhuis terwijl zij liever thuis zouden willen sterven
- Terminale patiënten worden naar het ziekenhuis gestuurd

Voorbeeld van een schrijnend geval

- 79-jarige Colombiaanse vrouw, weduwe. Opname vanwege verwardheid bij een infectie; door burens op de grond aangetroffen.
- Na opknappen van de infectie blijkt dat patiënte vanwege dementie en verwaarlozing niet meer terug naar huis kan
- Geen betrokken familie of vrienden die kunnen ondersteunen
- Pensioen AWG 600 per maand
- Overheidssubsidie-pot is leeg
- SABA heeft een lange wachtlijst
- Kosten van een privé-tehuis zijn minimaal AWG 1800-2000 per maand

Uitdagingen voor Aruba voor (kwetsbare) ouderen?

- Revalidatie voor patiënten die *'te goed zijn voor het ziekenhuis en te slecht voor thuis'* ; dit is een relatief grote groep
- Kwaliteit en deskundigheid in privé-tehuizen
- Voldoende verpleeghuisbedden met 24/7 beschikbare specialisten-ouderengeneeskunde als hoofdbehandelaar
- Thuiszorg die 7 dagen per week beschikbaar is
- 24/7 huisartsenzorg, ook aan huis
- Advanced care planning

Advanced care planning

- Proactieve zorgafspraken maken met patiënten die een beperkte levensverwachting hebben
- Tijdig wensen, doelen en voorkeuren inventariseren
- Dit leidt tot grotere patiënten- en naastentevredenheid, afname ongewenste zorg en ziekenhuisopnames
- Door wie?
 - Patiënten, familie en naasten
 - Huisartsen en andere behandelaren

Uitdagingen voor Aruba voor (kwetsbare) ouderen?

- Revalidatie voor patiënten die 'te goed zijn voor het ziekenhuis en te slecht voor thuis' ; dit is een relatief grote groep
- Kwaliteit en deskundigheid in privé-tehuizen
- Voldoende verpleeghuisbedden met 24/7 beschikbare specialisten-ouderengeneeskunde als behandelaar
- Thuiszorg die 7 dagen per week kan komen
- 24/7 huisartsenzorg, ook aan huis
- Advanced care planning
- End-of-life care thuis
- **Bekostiging en organiseren van bovenstaande punten**

Betere zorg voor kwetsbare ouderen

- Meer educatie voor patiënten, naasten en zorgprofessionals
- Oog voor demografische ontwikkelingen
- Aanpassingen van bestaande zorg en realiseren van voorzieningen
 - ***Dit zijn deels ook politieke keuzes***
- Zal leiden tot:
 - Minder schrijnende gevallen
 - Minder ziekenhuisopnames
 - Betere kwaliteit van leven!
 - (Afname kosten?)

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

SANDRO WATERLOO

Horacio Oduber Hospital

Sandro Waterloo, internist-ouderengeneeskunde

Geboren Aruba

Studie geneeskunde VU Amsterdam NL, specialisatie Maastricht en AMC
Amsterdam

Werkzaam 2011-2012 VUMC

Sinds 2012 HOH, Aruba

Ouderenzorg in het ziekenhuis

Sandro Waterloo, internist-ouderengeneeskunde

Brain degeneration > dementia

Sensoric degeneration > presbycusis,
cataract, decreased gustatory sensibility, decreased sense
of smell/taste

Thinner skin, dryer

Decreasing muscle mass 1%/jaar, sarcopenia

Kidney function: 50% at 80 yo.

Decreased cardiac function > decompensation

Decreased intestinal mobility > dysphagia, constipation

Decreased pulmonary function > emphysema

Arteries stiffening > hypertension

Arthritis, osteoporosis

NOS SEMPER T'EY!

Wat zijn de risico's voor opgenomen geriatrische patienten?

1. Kans op delirium
2. Vallen
3. Functioneel verlies
4. Ondervoeding
5. Decubitus
6. Depressie
7. Bedlegerigheid en contracturen
8. Geheugenklachten
9. Behandelingsproblemen
10. Slaapproblemen

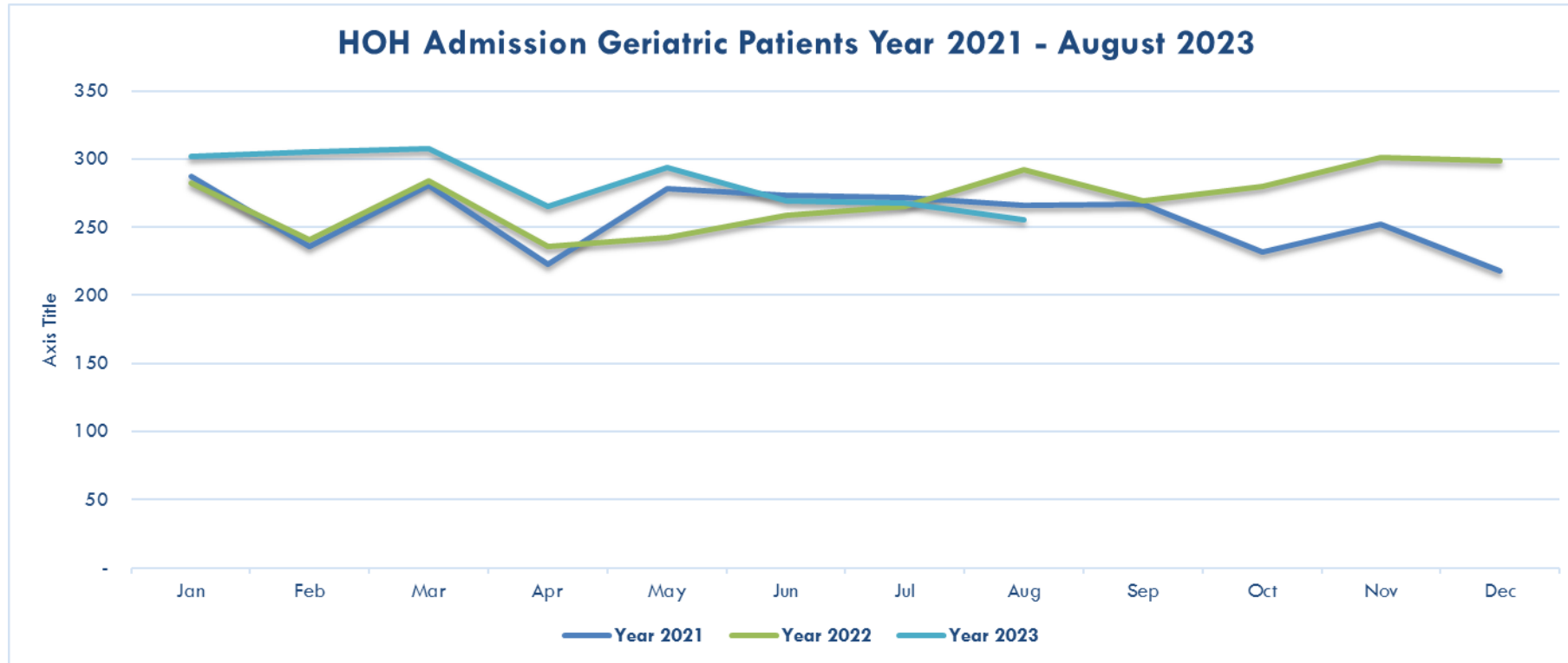
Oplossingen?

1. Mobiliseren
2. Dagprogramma
3. Gerichte revalidatie
4. Hulp bij voeding/intake

Geriatrische klinische dagrevalidatie

1. Verbeterde patient experience
2. Aanbieden van dagprogramma op maat
3. Gezamenlijkheid, samen eten
4. Bestrijden van functioneel verlies met fysio- en ergotherapie

HOH Total Admissions Year 2021 - August 2023

	Year 2021	Year 2022	Year 2023	Grand Total
Total HOH Admissions	10,031	9,968	6,605	26,604
Admissions Geriatric	3,085	3,250	2,266	8,601
Admissions Geriatric in %	31%	33%	34%	32%

Geriatrische klinische dagrevalidatie

1. Planbaar
2. Hoge return on invest
3. Betere patient satisfaction
4. Preventie van decline zowel fysiek als cognitief
5. Meer patienten ontslag naar huis ipv tehuis
6. Kortere length of stay in hospitaal
7. Op een dagcentrum ochtend en middaggroepen > grotere reikwijdte

Uitdagingen:

1. Hoe selecteer je de juiste mensen (kleiner aanbod > betere selectie)
2. Adherentie
3. Nazorg thuis
4. Bemensing
5. "Jong geriatrische" patienten

[BMC Geriatr.](#) 2013 Oct 10;13:107. doi: 10.1186/1471-2318-13-107. **Effectiveness and feasibility of early physical rehabilitation programs for geriatric hospitalized patients: a systematic review**
[J Nutr Health Aging.](#) 2016;20(7):738-51. doi: 10.1007/s12603-016-0683-4. **Physical Activity and Early Rehabilitation in Hospitalized Elderly Medical Patients: Systematic Review of Randomized Clinical Trials**

Horacio Oduber
HOSPITAL

NOS SEMPER T'EY!

Dank voor uw aandacht

The logo is contained within a teal speech bubble shape. The word 'FORO' is in a teal, thin-lined, sans-serif font. To its right are three orange right-pointing triangles. The word 'NACIONAL' is in a bold, teal, sans-serif font. Below the speech bubble, the text 'PA ADULTO MAYOR' and '17-18 OCTOBER 2023' is written in a dark blue, bold, sans-serif font.

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**

EDWIN JACOBS

AZV & SVB

SEGURIDAD SOCIAL SOSTENIBEL: SOLIDARIDAD VS. EKIDAD INTERGENERACIONAL?

Ir. Edwin M. Jacobs

Director SVb

Director AZV

Aruba, 17 di October 2023

Content

1. Seguridad social: di caridad pa derecho
2. Importancia di Seguridad Social
3. Definicion di sostenibilidad
4. Dimensionnan di sostenibilidad
5. Conclusion

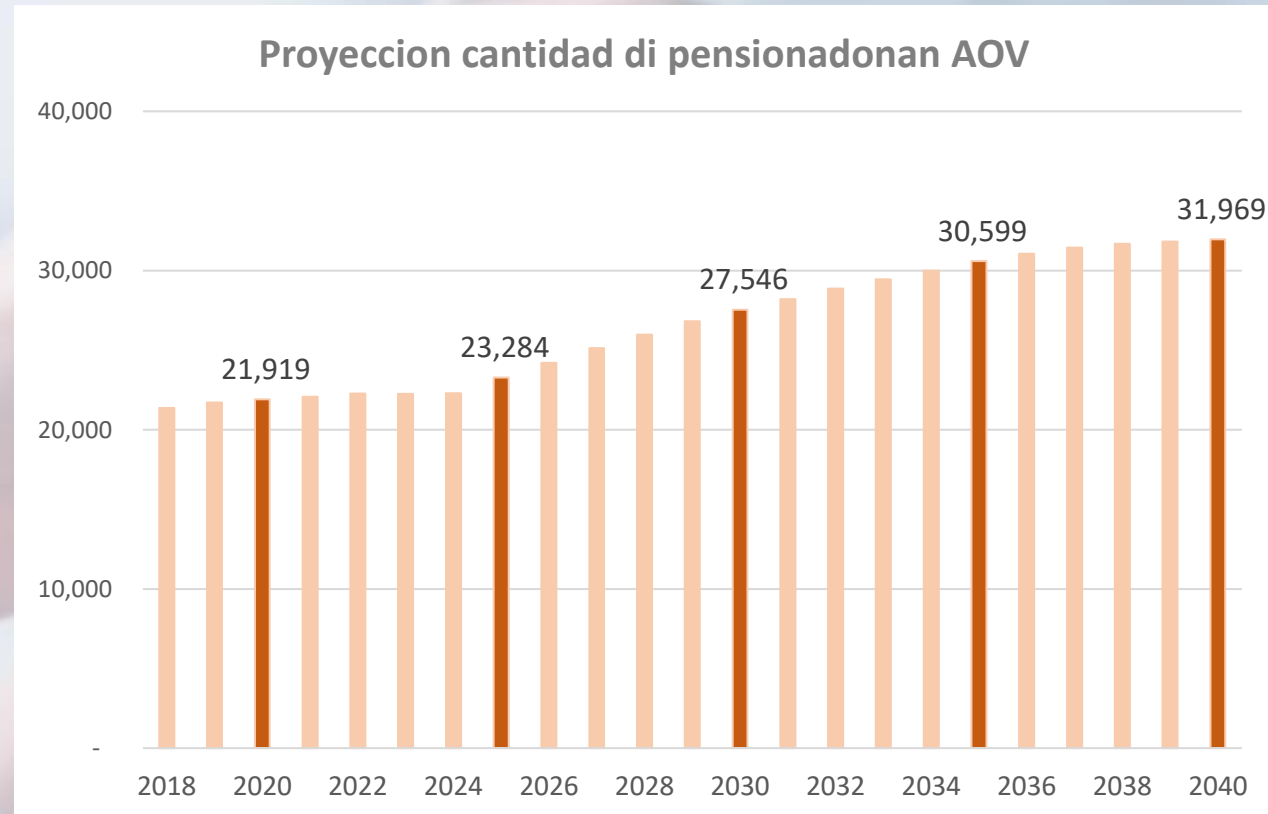
1. Seguridad social: di caridad pa derecho

- 1942: rapport William Beveridge
- 1948: Declaracion Universal di Derechonan Humano – articulo 22 derecho riba seguridad social
- 1952: Convenio 152 di ILO
- 1955: Landsverordening Noodouderdomevoorziening
- 1960: Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering
- 2001: Landsverordening Algemene Ziektekostenverzekering

2. Importancia di Seguridad Social

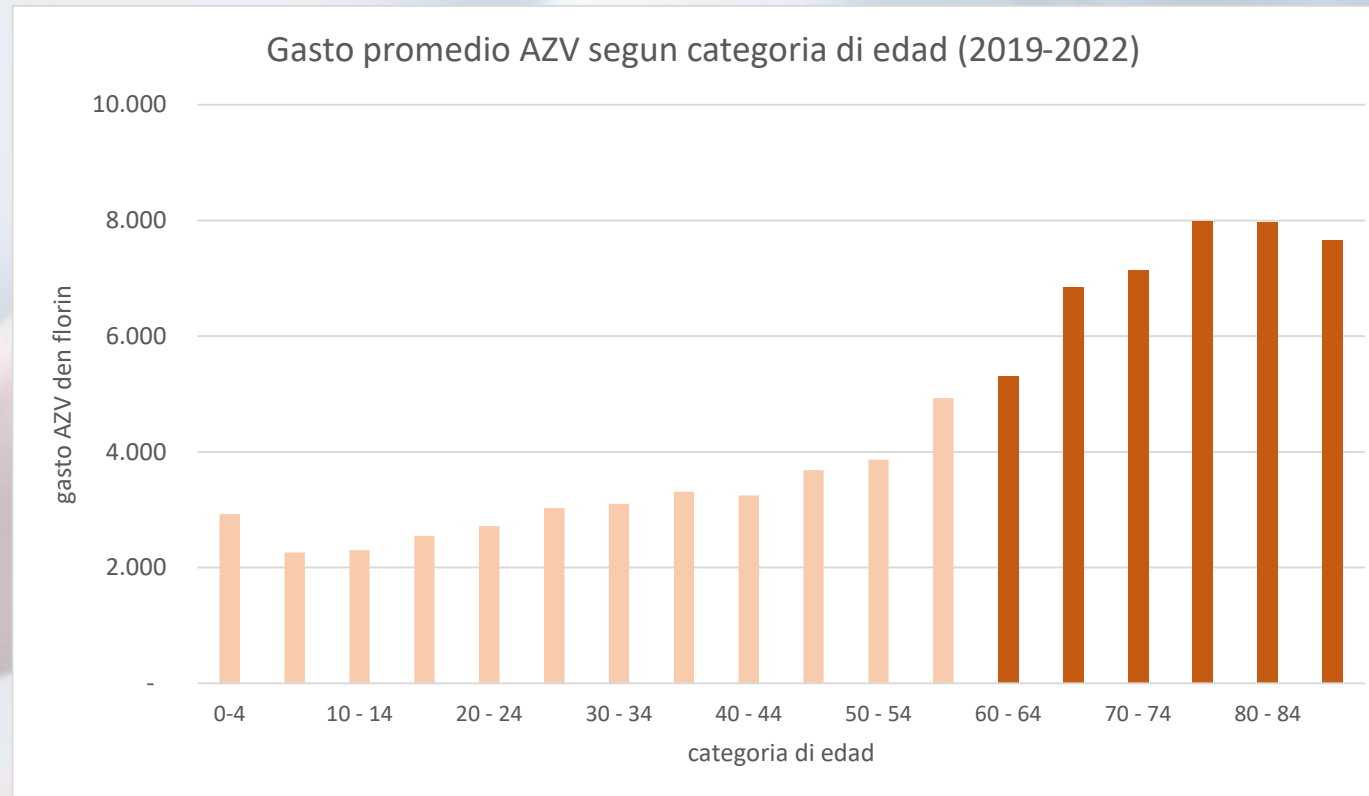
Gastonan di pensioen na october 2023: 20,7 miyon florin

Gastonan AZV pa pensionadonan: 1,1 miyon florin

2. Importancia di Seguridad Social

Gastonan AZV poblacion 65+: ± 137 milyon florin

3. Definicion di sostenibilidad

Definicion van Ewijk c.s. (2006):

Un sistema actual ta ser considera sostenibel si por keda mantene e sistema actual, cu tur su beneficianan den futuro sin problema, es decir sin cu tin un desbalance entre entrada y gastonan.

E concepto di ekidad intergeneracionalidad:

Futuro generacionnan tin derecho di beneficia di Seguridad Social, di e programanan y cu e mes un peso financiero cu e generacion actual.

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Tarea di SVb y UO AZV ta vigila continuamente e sostenibilidad di e seguronan di AOV y AZV.

Ta mantene 3 dimension di sostenibilidad:

Pa AOV:

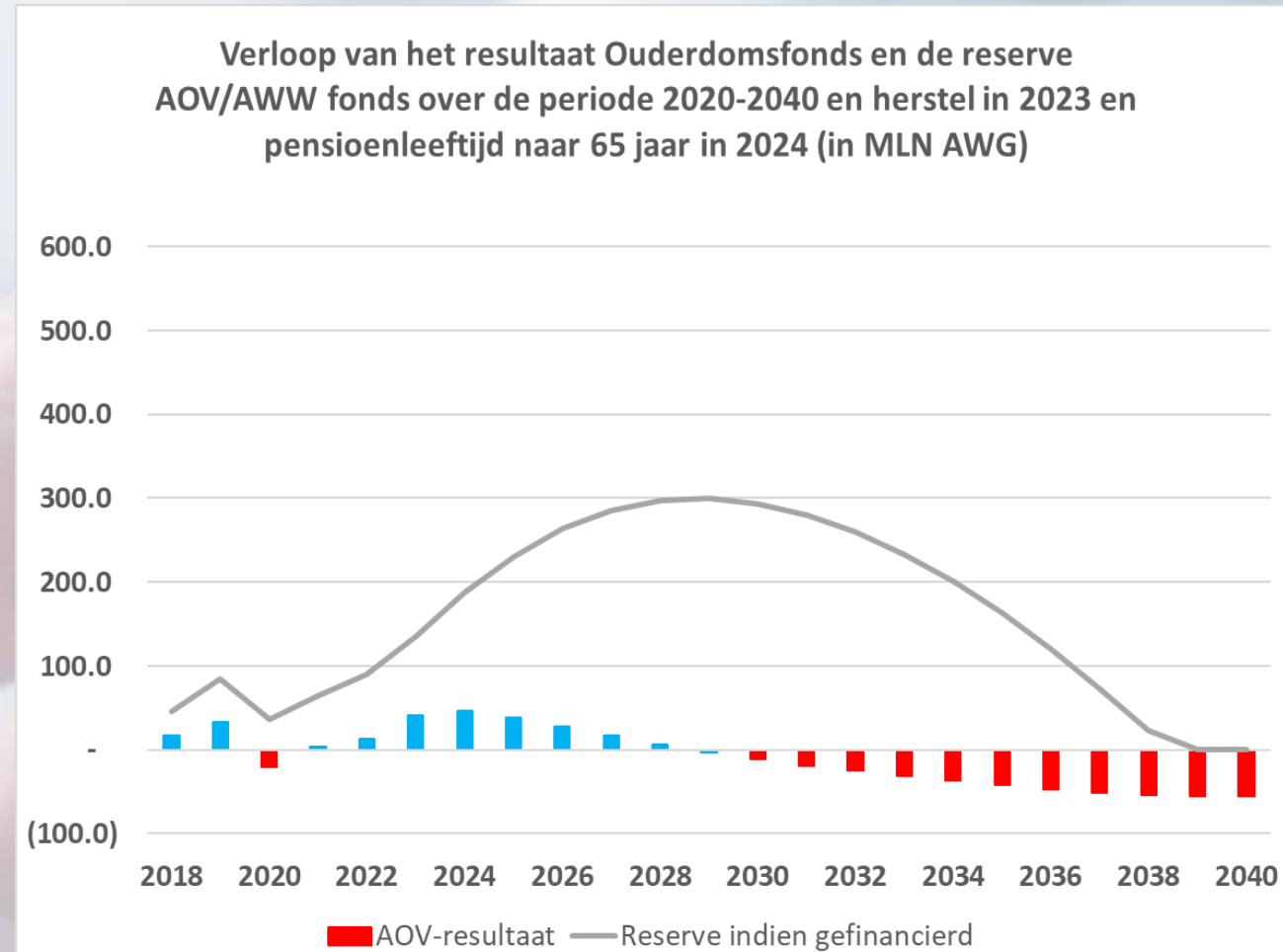
1. Dimension financiero
2. Dimension di eficacia
3. Dimension social

Pa AZV:

1. Dimension financiero
2. Dimension di personal
3. Dimension social

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Sostenibilidad financiero AOV:

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Sostenibilidad di eficacia AOV:

Meta di maneho: combati y preveni pobresa bao e poblacion di adulto mayor den nos comunidad mediante un entrada minimo.

Instrumentonan di maneho:

1. 1960: Sistema di AOV
2. 2011: reparatietoeslag

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Sostenibilidad di eficacia AOV:

Maneho: pensioen AOV soltero+ reparatietoeslag > 70% salario minimo

Na 2023: AOV-soltero + reparatietoeslag =
 $1.215,- + 170,- = 1.385,- = 73,1 \% \text{ salario minimo}$

Pregunta:

Nos sistema di AOV ainda ta contribui na realisa e meta di maneho? Pues, AOV ta eficaz den alcanza e meta?

4. Dimensionnan di sostenibilidad

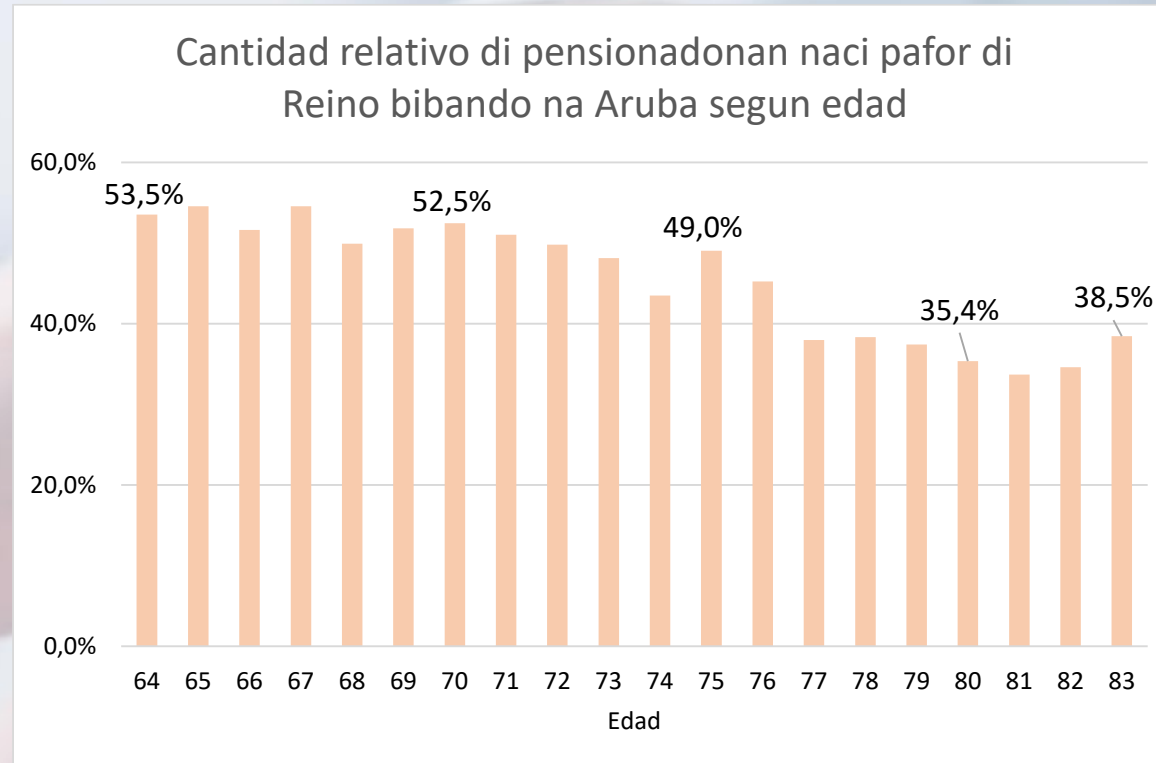
Sostenibilidad di eficacia AOV:

Pais di nacemento	% suma max
Aruba	90,3%
Den Reino	72,1%
Pafor di Reino	54,4%
Total	80,1%

Pais di nacemento	# pensionado	% trahando
Aruba	418	15,0%
Den Reino	114	20,6%
Pafor di Reino	1101	31,0%

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Sostenibilidad di eficacia AOV:

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Sostenibilidad di eficacia AOV:

Pregunta:

Nos sistema di AOV ainda ta contribui na realisa e meta di maneho? Pues, AOV ta eficaz den alcanza e meta?

Contesta:

No, AOV so no ta contribui na alcanza e meta principal di maneho.

Recomendacion:

Sigui desaroya e reparatietoeslag basa riba evaluacion di entrada.

4. Dimensionnan di sostenibilidad

Sostenibilidad social:

Base de nos sistema di seguridad social ta **SOLIDARIDAD**.

Seguridad Social ta implica reparticion di entrada cu su base den husticia social.

Dos reto pa mantene e sentido di solidaridad:

1. Percepcion riba reparticion di e peso di seguridad social basa riba husticia social.
2. Percepcion di generacion hoben pa loke seguridad social ta representa pa nan.

5. Conclusion

Nos sistema di seguridad social ta di vital importancia pa e bienestar di nos grandinan.

Mantencion di nos sistema di seguridad social ta implica apela na solidaridad.

Solidaridad sin ekidad intergeneracional no ta conduci na un sistema di seguridad social socialmente sostenibel.

Envolvimento di hobennan ta imprescindibel!!!!!!

Masha danki

The logo is contained within a teal speech bubble shape. The word 'FORO' is in a teal, thin-lined, sans-serif font. To its right are three orange right-pointing triangles. The word 'NACIONAL' is in a bold, teal, sans-serif font. Below the speech bubble, the text 'PA ADULTO MAYOR' and '17-18 OCTOBER 2023' is written in a dark blue, bold, sans-serif font.

FORO ▶▶▶
NACIONAL

**PA ADULTO MAYOR
17-18 OCTOBER 2023**